

آغاز ثبت‌نام کلاس‌اولی‌ها

براساس اعلام وزارت آموزش و پرورش، والدین کودکانی که شش سال آن‌ها تمام و کار سنجش‌شان انجام شده، می‌توانند از ۱۹ اردیبهشت‌ماه برای ثبت‌نام فرزندان در کلاس اول اقدام کنند. این خبر را حمیدطریفی حسینی، معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش اعلام کرد و به ایستا گفت: «سال گذشته از اواخر اردیبهشت‌ماه شرایط پیش‌ثبت‌نام دانش‌آموزان به‌صورت الکترونیک فراهم شد که تجربه موثقی بود، امسال باتوجه به اولویت‌های وزارتخانه، جلو کشیدن تقویم‌های اجرایی در دستور کار است و از ۱۹ اردیبهشت‌ماه فعالیت‌های اجرایی ثبت‌نام‌ها آغاز می‌شود.» او گفت: «ثبت‌نام این دانش‌آموزان به‌صورت الکترونیک هم قابل انجام است.»

محموله‌های بزرگ وارفارین در بازار

سازمان غذا و دارو، از توزیع محموله‌های بزرگ وارفارین در شرکت‌های پخش و داروخانه‌های منتخب سراسر کشور خبر داد. براساس اعلام این سازمان، طی دو ماه ونیم گذشته توزیع وارفارین چند برابر شده و بیماران قلبی اطمینان داشته باشند که این دارو به مقدار بیش از نیاز وارد کشور شده و نگرانی برای تأمین داروی خود نداشته باشند. بنابر این گزارش، در روزهای اخیر نیز محموله‌های بزرگ از وارفارین در مراکز دارو و داروخانه‌ها توزیع شده است؛ از این رو موجودی مناسبی از این دارو وجود دارد و با پلن معاونت‌های غذا و دارو در سراسر کشور، در داروخانه‌های منتخب دیپوی مناسبی از این دارو موجود است. همچنین مردم می‌توانند از طریق سامانه ۱۹۰، اپلیکیشن تیتک یا درگاه ir.ark.mobile.tac با وارد کردن نام دارو، وارفارین را از نزدیک‌ترین داروخانه تهیه کنند.

دهه ۴۰؛ آغاز کاهش نرخ باروری

عضو کمیته علمی دومین جایزه جوانی جمعیت گفت: «شروع کاهش نرخ باروری در کشور به حدود دهه ۴۰ و بیابانه تهران در خصوص تنظیم خانواده و ضرورت کنترل جمعیت برمی‌گردد.» به گزارش مهر، علی‌اکبر محزون ادامه داد: «اولین سرشماری کشور سال ۱۳۳۵ اجرا شد و پس از آن در سال ۱۳۴۵ برای اولین بار در ایران نرخ رشد جمعیت محاسبه شد که آن زمان ۳/۱ درصد بود. از همان سال‌ها هشدارهای رشد جمعیت آغاز شد. سال ۱۳۴۶ بیابانه تهران در خصوص تنظیم خانواده و ضرورت کنترل جمعیت تصویب شد و بعد از انقلاب هم در دهه ۶۰ بحث جمعیت دوباره مطرح شد. در برنامه توسعه سال ۱۳۴۷ طرحی با عنوان سیاست تحدید مولید مطرح شد.» او در ادامه درباره کاهش مولید در ایران توضیح داد: «خانواده‌ها از دهه ۶۰ بنا به عوامل مختلف مانند کاهش مرگ‌ومیر کودکان و شانس زنده ماندن بالا، تصمیم به فرزندآوری کمتر گرفتند، چراکه قبلاً پنج فرزند متولد می‌شد تا لاقال سه نفر از آنها زنده بمانند. دیگر نیازی به چنین اقداماتی نبود، پس همان سه فرزند متولد می‌شدند.» براساس اعلام او، بحث اول تک‌دستی به‌عنوان مانع افزایش فرزند بود و بحث دوم جریان اجتماعی بود. افراد با استمرار فرآیند توسعه وارد مباحثی شدند که باعث پیشرفت فردی آنها شود و به تحرک اجتماعی پرداختند و فرزندآوری را مانع این پیشرفت دیدند. بحث فردگرایی در جامعه باعث شد، تحرک اجتماعی و فرزندآوری در مقابل هم قرار گیرند و در مرحله سوم جایگزینی برای نهاد خانواده و تغییر نهاد خانواده که حاصل تغییر نگرش‌ها در جوامعی مثل ایران شد، روند رشد را به شدت کاهش داد.

نوبت مرگ کوره‌های قساجاری

برخی از مالکان ۱۱ کوره باقی‌مانده از ۸۰ کوره هافمان در جوقران در حال تخریب این آثار هستند تا استفاده متفاوت و پول‌سازتری از این کوره‌ها کنند

یلدا قشقایی

خبرنگار اجتماعی

حدود ۱۷۰ سال قبل «هافمان» آلمانی، کوره‌هایی را اختراع کرد که برخلاف کوره‌های روسی نه تنها امکان تولید خشت و آجرهای بیشتری را داشت، بلکه آتش به‌صورت رونده و متحرک در اتاق‌های مختلف به خشت و آجر حرارت لازم را می‌داد. ۱۰۰ سال بعد پای این کوره‌ها به ایران باز شد و به‌مرور حدود ۸۰ کوره در غرب ایران و در منطقه امروزی «جوقران» همدان ساخته شد و از حدود سال ۱۳۴۵ به بعد کارگران زیادی از شهرهای غربی کشور به شمال همدان امروزی رفتند. جنس خاک و شیب زمین از مهمترین ویژگی‌هایی بود که این منطقه را مستعد شکل‌گیری بیشترین تعداد کوره‌های آجرپزی هوفمان در ایران کرد. اما به‌مرور و با پیشرفت تکنولوژی و ورود برق به شهرها، نیروهای مکانیکی جایگزین نیروهای مکشی شدند و کار با کوره‌ها برای مردم دیگر چندان به‌صرفه نبود تا جایی که در دهه ۷۰ نه‌فقط به این دلیل، بلکه به‌واسطه آسیب‌های زیادی که به محیط‌زیست منطقه هم وارد کرده بودند، برای توقف فعالیت این کوره‌ها مزید بر علت شد.

هرچند این کوره‌ها در شهرهایی مانند بیرجند، میانه، قم، خرم‌آباد و حتی تهران امروزی هم ساخته شدند و هنوز هم تعدادی از آنها به‌صورت پراکنده در نقاط مختلف کشور به چشم می‌خورد، اما اهمیت کوره‌های جوقران علاوه بر مجموعه بودن آن‌ها، موقعیت قرارگیری‌شان در منطقه مهمی است که از دوره ساسانی مورد توجه بوده و شکارگاه بهرام گور است.

حالا برخی از مالکان ۱۱ کوره باقی‌مانده از آن ۸۰ کوره هافمان در جوقران، چشم‌شان به دنبال زمین باقی‌مانده از ارث پدری است تا اثر ملی‌شده شهرشان و بناهایی که می‌تواند با مالکیت آنها به هویت شهر تبدیل شوند را تخریب کنند و احتمالاً می‌خواهند استفاده متفاوت‌تری از زمینی کنند که حالا هر روز قیمت‌اش بالاتر می‌رود.

جوقرانی‌ها که چند سالی است اولین جمعه اردیبهشت‌ماه هر سال را به نام شهرشان سند زده‌اند و تلاش می‌کنند در آن روز با برگزاری جشن‌هایی بین مردم شهر تاریخ، هویت و زمین‌آباء و اجدادی‌شان را به جوانان و دیگر شهرها معرفی کنند، امسال با لودری مقابل یکی از کوره‌های هافمان مواجه شدند که در حال ریختن آجرهای کوره برای تخریب بود؛ آن‌هم از پایین‌ترین نقطه.

به بهانه حفاظت از محیط‌زیست

حسین زندی، فعال میراث فرهنگی همدان نخستین کسی است که کوره در حال تخریب را به چشم دید و حالا به هم‌میهن می‌گوید: «براساس طرحی که توسط استاندار در دولت قبلی اعلام شد، قرار بود ۲۰ هکتار از اراضی زمین‌های جوقران که کوره‌ها نیز در آن قرار می‌گرفتند را تملک کرده و طبق طرحی که از چند سال گذشته توسط «صاحب محمدیان منصور» یکی از اساتید معماری دانشگاه بوعلی همدان در دست بررسی است، با هویت‌بخشی به این کوره‌ها، طرح اجرایی و منطقه به‌عنوان ورودی استان همدان تعریف و معرفی شود، اما اکنون به‌جای آن اقدامات، این کوره‌ها در وضعیت بدی قرار گرفته‌اند و احتمال تخریب‌شان وجود دارد.» او با اشاره به ارتفاع حدود ۵۵ متری میل‌های کوره‌های آجرپزی هوفمان در این منطقه، توضیح می‌دهد: «چیزی که ما به چشم دیدیم تخریب آجرهای کوره از پایین‌ترین نقطه بود، آجرهای دور تا دور بدنه ساختمان کوره را با لودر ریخته بودند و لودر در حال کار بود که با شهردار جوقران به منطقه رسیده و این وضعیت را دیدیم.» او با تأکید بر اینکه اگر در حالت طبیعی هم مالک این کوره اجازه تخریب جداره را داشت، قدم اشتباهی برداشته بود، می‌گوید: «وقتی یک ساختمان یا حتی مناره ۵۰ متری را از زیر تخریب کنید، قطعاً یک فاجعه رخ می‌دهد، چون کننده‌ی کار «بر شاخ بن نشسته و بن می‌برد» این یعنی فاجعه‌ای

که در صورت ریزش کوره می‌تواند جان صدها نفر را بگیرد و حتی روی ساختمان‌های دیگر بیفتد.»

به اعتقاد زندی، مالکان کوره‌ها به‌دلیل بالا رفتن قیمت زمین در این منطقه، تمایل دارند از ملک خود استفاده‌ای درآمدزا داشته باشند و به‌همین دلیل هم تصمیم به تخریب این آثار تاریخی می‌گیرند. آثار صنعتی و تاریخی مهمی که حدود دو دهه گذشته به‌عنوان یک مجموعه از «کوره‌های هافمان» در فهرست آثار ملی کشور هم به ثبت رسیده‌اند. این فعال میراث فرهنگی با اشاره به مازوت‌سوزی در زمان فعالیت کوره‌ها تا اواسط دهه ۷۰، می‌گوید: «از یک‌سو برای جلوگیری از آلودگی زیاد محیط‌زیست منطقه، به‌مرور فعالیت کوره‌ها متوقف شدند و از سوی دیگر از حدود یک‌دهه بعد، سازمان صنعت، معدن و تجارت مجوز فعالیت کارخانه‌های سنگ‌شکن، ماسه‌شویی و تولید بتن را در این منطقه صادر کرد، این کار نه تنها باعث تخریب تدریجی محیط‌زیست، پوشش گیاهی و جانوری این نقطه شد، بلکه از سوی دیگر با فعالیت این دست از کارگاه‌ها و کارخانه‌های صنعتی - آن هم درست کنار آثار تاریخی - ریسک تخریب این دست از آثار تاریخی که حالا ویژگی میراث صنعتی بودن هم دارند را بالاتر می‌برند.»

حسین زندی فعال میراث فرهنگی همدان:

براساس طرحی که توسط استاندار در دولت قبلی اعلام شد، قرار بود ۲۰ هکتار از اراضی زمین‌های جوقران که کوره‌ها نیز در آن قرار می‌گرفتند را تملک کرده و طبق طرحی که از چند سال گذشته توسط «صاحب محمدیان منصور» یکی از اساتید معماری دانشگاه بوعلی همدان در دست بررسی است، با هویت‌بخشی به این کوره‌ها، طرح اجرایی و منطقه به‌عنوان ورودی استان همدان تعریف و معرفی شود، اما اکنون به‌جای آن اقدامات، این کوره‌ها در وضعیت بدی قرار گرفته‌اند و احتمال تخریب‌شان وجود دارد

زندی موقعیت شهر جوقران را به‌واسطه نه‌فقط مجموعه کوره‌های آجرپزی‌اش، بلکه به‌دلیل قرارگیری چند اثر تاریخی دیگر در کنار این مجموعه بسیار مهم ارزیابی می‌کند و می‌گوید: «جوقران معرب شده «گوراوان» است، کلمه‌ای که از داستان‌ها و افسانه‌های عامیانه مردم منطقه تا امروز سینه‌به‌سینه شنیده شده است.» به گفته او، قدیمی‌های منطقه روستای جوقران این منطقه را منتسب به شکارگاه بهرام گور می‌دانستند و به‌همین دلیل آن را گوراوان می‌نامیدند.

این فعال میراث فرهنگی با اشاره به این که شهر جوقران از نظر تاریخی ارزش‌های زیادی دارد، ادامه می‌دهد: «به نظر می‌رسد میراث فرهنگی به آن‌ها توجه چندانی ندارد، چون علاوه بر مجموعه ۱۱ کوره هوفمان، در این منطقه یک کوره آجرپزی قدیمی‌تر که به روس‌ها منتسب است، یک‌پل به‌نام «سه چشمه» که فقط یک‌دیرچه از آن باقی مانده و هفت‌رشته قنات تاریخی که هنوز در فهرست آثار ملی به ثبت نرسیده، همچنین یک‌محوطه تاریخی که به‌طور مداوم توسط حفاران غیرمجاز در حال تخریب است، وجود دارد که هیچ توجهی به آن‌ها نمی‌شود و می‌توان گفت میراث فرهنگی نسبت به آن‌ها منفعل است.»

کوره‌ها باید احیاء شوند

داود احمدی، شهردار جوقران اما درباره مجموعه کوره‌های جوقران به هم‌میهن توضیحات دیگری می‌دهد. او می‌گوید: «در اولین جمعه اردیبهشت‌ماه که طبق رسم هرساله توسط مدیریت شهری به‌نام «روز جوقران» نامگذاری شده و جشنی برگزار می‌شود، در زمان بازدید از منطقه کوره‌های تاریخی، متوجه تخریب تدریجی این کوره شدیم که با اطلاع به متولیان مربوطه از ادامه کار جلوگیری شد. در همین راستا جلسه‌ای با حضور میراث فرهنگی و مالکان کوره برگزار و به آن‌ها اعلام شد که سریعاً وضعیت کوره تخریب‌شده را به حالت اولیه خود برگردانند. بنابراین طبق تفاهم انجام‌شده، قرار است در روزهای آینده این اقدام با حضور کارشناسان میراث فرهنگی صورت گیرد.» او با اشاره به این که «میل‌های کوره جوقران» از نظر جغرافیایی در محدوده مدیریت شهری این شهر قرار ندارند، می‌گوید: «به‌عنوان یک‌بومی شهر جوقران همه تلاش خود را برای نجات این آثار تاریخی به‌کار می‌برم، تاکنون نیز در برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده، تلاش کرده‌ایم تا میل‌های کوره‌ای، هویت شهر باشند و با نورپردازی آنها در مناسبت‌های ملی و مذهبی و متصاعدشدن رنگ‌هایی از دودکش‌ها که به آثار تاریخی و محیط‌زیست آسیب‌ی وارد نمی‌کنند، نگاه‌ها را برای احیاء و حفاظت از این آثار بهتر کنیم، به‌همین دلیل هم از چندماه گذشته در حال پیگیری و صحبت با مالکان

عکس‌ها: نازنین راسخ

برای کاربری‌های متفاوت و فرهنگی در این کوره‌ها هستیم.»

شهردار شهر جوقران با اشاره به بررسی‌ها و پژوهش‌هایی که یکی از اساتید و دانشجویان گروه معماری دانشگاه بوعلی همدان روی کوره‌ها انجام داده‌اند و تلاش برای رسیدن به کاربری‌های مناسب این کوره‌ها دارند، ادامه می‌دهد: «به‌عنوان مدیریت شهری موظف به روشن کردن وضعیت بناهای تاریخی شهری هستیم، در این زمینه نیز باید مالکان را در فرآیند این طراحی‌ها قرار دهیم.» او معتقد است: «اگر مالکان احساس کنند کوره‌ها قابل استفاده نیستند یا ثبت‌ملی آن باعث تغییر و پایین آمدن قیمت ملک‌شان می‌شود یا حتی حریم میراثی باعث کاهش استفاده از ملک‌شان است، باید برای احیای این کوره‌ها برنامه‌ریزی کنیم و نشان دهیم که ثبت‌ملی کوره‌ها می‌تواند برایشان یک امتیاز باشد و مالکان بتوانند با دادن تسهیلاتی مناسب از فضاهای خود به‌عنوان مراکز بومگردی، خدماتی و گردشگری درآمدزا استفاده کنند.» احمدی ادامه می‌دهد: «با وجود همه این اتفاقات باید این واقعیت را بپذیریم که در زمان فعال بودن کوره‌ها، اگر مالکان‌شان در قید حیات هم نبودند، شریک یا وارثان این بناهای درآمدزا اجازه تعطیلی کوره‌ها را نمی‌دادند و اقتصادشان همچنان فعال بود، اما با تعطیل شدن کامل کوره‌ها این ساختمان‌ها نیز از «حیز انتقال» خارج شدند و به‌مرور مالکان و وارثان‌شان که معمولاً تعدادشان هم به‌مرور بیشتر می‌شود، نسبت به وضعیت آن‌ها بی‌تفاوت‌تر شدند، حالا این شرایط باعث به وجود آمدن فرآیندهای حقوقی پیچیده‌تری برای رسیدگی به وضعیت این کوره‌ها شده است و در مرحله نخست باید رضایت همه مالکان و وارثان ۱۱ کوره را جلب کنیم تا بتوانیم به‌مرور آنها را احیاء و باز زنده‌سازی کنیم.»

با این‌همه اما او به تبدیل کاربری دو کوره به گلخانه یا زمین کشاورزی در طول چندسال گذشته اشاره می‌کند و می‌گوید: «دست‌کم این کاربری‌ها باعث از بین رفتن آشنفنگی بصری و محیطی شده و تا حدودی این ساختمان‌ها را از تخریب کامل یا تبدیل شدن به زباله‌دانی نجات داده‌اند؛ وضعیتی که امروزه به یکی از مهمترین چالش‌های این منطقه تبدیل شده است.»

شهردار شهر جوقران همچنین به مرمت یکی دیگر از آثار تاریخی این شهر اشاره می‌کند و می‌گوید: «حمام تاریخی این شهر در یکی از مناطق شهر که حدود ۲۵ سال قبل تعطیل شد و ۱۰ سال بعد در فهرست آثار ملی کشور به ثبت رسید، تا همین یکی، دو سال قبل کاملاً از یاد رفته بود، اما با طراحی و باز زنده‌سازی این بنای تاریخی، در تلاشیم آن را تا حدودی به کاربری اولیه خود یعنی یک مرکز آبدرمانی تبدیل کنیم.»

قرار بود کوره‌ها نماد ورودی شهر شوند

صاحب محمدیان‌منصور، محقق و مدیر گروه معماری دانشگاه بوعلی سینا که همراه دانشجویانش کار مطالعه و بررسی کوره‌های آجرپزی شهر جوقران را برعهده دارند، هم درباره وضعیت این کوره‌ها به هم‌میهن توضیح می‌دهد. این استاد دانشگاه با اشاره به زمان ساخت کوره‌های هافمان در این منطقه از استان همدان